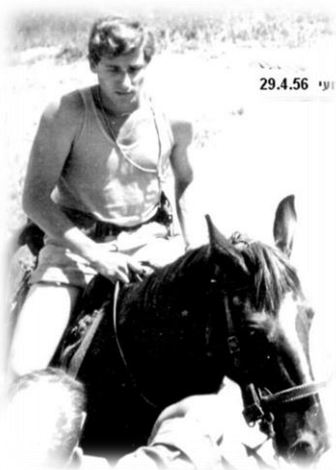

"בוא נדבר ולא יותר, אולי נמצא, נמצא תשובה" (בצלאל אלוני, עפרה חזה)

למורים: המערך שלפניכם נוגע בנקודות רגישות ומורכבות. קראו אותו ובחנו האם הוא מתאים, או מה מתוכו, מתאים לכיתתכם. המערך עוסק במחלוקות העזות שקורעות את החברה הישראלית ולא נחות לרגע, גם בעת המלחמה. בחרנו לגעת בנושא המורכב של השסעים החברתיים, המלווים אותנו גם בעת הזו, מתוך הבנה שיש מרחבים רבים שבהם לצד קולות האחדות והרעות הנשמעים, עולים גם קולות קשים, של פילוג ושיסוי. במערך נבקש לגעת בהיבט אחד של המחלוקת הפוליטית המשסעת את החברה הישראלית בשנים האחרונות, ולברר כיצד נראה השיח המקוטב והאם וכיצד ניתן להפוך אותו לדיאלוג, בו יש כבוד ולגיטימציה לדעות השונות.

רוני רוטברג נולד בתל-אביב בשנת 1935. משפחתו הייתה משפחת חלוצים וברוח החינוך שקיבל מהבית הוא התנדב לצה"ל בגיל 17 והצטרף לנח"ל (נוער חלוצי לוחם). באותם ימים הוחלט על הקמה של יישוב ראשון שיוקם על ידי גרעין נח"ל – בנחל עוז, ורוני התמנה למפקד האזור.

בערב ל"ג בעומר, כמפקד האזור גרש רוני רוטברג רוני צאן ערביים שהגיעו מאיזור עזה וירו על שדות הישוב נחל עוז. כשהוא מתקדם לעבר, שני ערבים נוספים שיצרו מארב מבעוד מועד, ירו בו והרגו אותו, חטפו את הגופה שלו והתעללו בה.

הרמטכ"ל באותם ימים, משה דיין ספד לרוני בהלווייתו:

–אתמול עם בוקר נרצח רוני. השקט של בוקר האביב סנוורו, ולא ראה את האורבים לנפשו על קו התלם. אל נא נטיח היום האשמות על הרוצחים. **מה לנו כי נטען על שנאתם העזה אלינו? שמונה שנים הינם יושבים במחנות הפליטים אשר בעזה, ולמול עיניהם אנו הופכים לנו לנחלה את האדמה והכפרים בהם ישבו הם ואבותיהם*.**

– לא מהערבים אשר בעזה, כי אם מעצמנו נבקש את דמו של רוני. איך עצמנו עינינו מלהסתכל נכוחה בגורלנו, מלראות את ייעוד דורנו במלוא אכזריותו? הנשכח מאיתנו כי קבוצת נערים זו, היושבת בנחל עוז, נושאת על כתפיה את שערי עזה הכבדים, שערים אשר מעברם מצטופפים מאות אלפי עיניים וידיים המתפללות לחולשתנו כי תבוא, כדי שיוכלו לקרענו לגזרים – השכחנו זאת? הן אנו יודעים, כי על מנת שתגווע התקווה להשמידנו חייבים אנו להיות, בוקר וערב, מזוינים וערוכים. [...]

זו גזרת דורנו. זו ברירת חיינו – להיות נכונים וחמושים חזקים ונוקשים או כי תישמט מאגרופנו החרב – ויכרתו חיינו.

– רועי רוטברג, הנער הבלונדיני הצנום, אשר הלך מתל אביב לבנות ביתו בשערי עזה, להיות חומה לנו. רועי – האור בלבו עיוור את עיניו, ולא ראה את בֶּרֶק המאכלת. הערגה לשלום החרישה את אוזניו, ולא שמע את קול הרצח האורב. כבדו שערי עזה מכתפיו ויכלו לו.

*חשוב להדגיש: דיין אינו מתכוון בדבריו אלו לאדמות הישובים סביב רצועת עזה דווקא, אלא לחלקים אחרים בארץ ישראל, בהם היו ישובים ערביים אשר הוחרבו במהלך מלחמת העצמאות. כמו-כן, בדבריו אלו משקף דיין עמדה ולא עובדה, לפיה השנאה נובעת מוויכוח על אדמות. אל מול עמדה זו ישנן עמדות אחרות הרואות ביסודות המאבק הערבי כנגד הישות הציונית, שנובע מקיצוניות דתית ושנאה דתית, ממאבק לאומי כנגד עצם הישות הציונית וכדומה.

קריאה יחפה:

הסיפור של רועי רוטברג מעורר בי:

פחד	חוסן	אמונה	עצב	גאווה	ייאוש
לחץ	שייכות	ביטחון	דריכות	כעס	

אחר: _____

האם אתם מזדהים עם רוח הדברים העולה מההספד של משה דיין: כן / לא

ההספד מעורר בי:

אופטימיות -----פסימיות

ההספד נישא לפני כמעט שבעים שנה, בעיני, מאז המצב:

השתפר-----התחדר

מילה / משפט שתפס אותי בהספד:

לקח שאני לוקח איתי מהסיפור של רועי רוטברג ומההספד של משה דיין:

ריבוי קולות:

ההספד הקצר שנשא משה דיין התפרסם חיש מהר בכל רחב הארץ, ונעשה למקור מכון עבור אנשים ונשים בעלי עמדות פוליטיות שונות.

היו שאמצו מתוך דבריו אל הטענה לפי יסודו של הסכסוך הוא תחושת "גזל האדמות" שחשו הערביים בעקבות מלחמת העצמאות וכדומה. והבליטו את המשפט:

מה לנו כי נטען על שנאתם העזה אלינו? שמונה שנים הינם יושבים במחנות הפליטים אשר בעזה, ולמול עיניהם אנו הופכים לנו לנחלה את האדמה והכפרים בהם ישבו.

מנגד היו שטענו שטענה זו משוללת כל יסוד. וכי הלקח המרכזי שעלינו ללמוד מדבריו של דיין הוא לא בשאלה מדוע הם פועלים כנגדנו, אלא מה עלינו לעשות בכדי למנוע מהם מלפעול כנגדנו. והדגישו את המשפט:

זו גזרת דורנו. זו ברירת חיינו – להיות נכונים וחמושים חזקים ונוקשים או כי תישמט מאגרופנו החרב – וייכרתו חיינו.

אלו כמו אלו ראו בו טקסט שממנו אפשר ללמוד מה עלינו לעשות וכיצד עלינו לנהוג בעת הזו. והיו גם כאלו שהחזיקו בתפיסה המשלבת את שתי העמדות האלו גם יחד.

סמנו או לצד כל אחד מהמשפטים למעלה.

- שתפו, מדוע בחרתם לסמן לצד כל אחד מהמשפטים את מה שסימנתם.

לנוכח מעשי הזוועות שהתרחשו בעוטף עזה בחג שמחת תורה, ישנה הסכמה רחבה בחברה הישראלית על כך שיש לצאת למלחמת חורמה כנגד החמאס. אך לצד הסכמה רחבה זו, עדיין ישנה מחלוקת עזה מה נכון לעשות עם רצועת עזה בימים שיבואו אחרי המלחמה.

ממה שאתם שומעים סביבכם, מה הדעה הרווחת ביותר (כתבו באחוזים):

שליטה צבאית _____ %

שליטה ישראלית כולל התיישבות יהודית מחדש בגוש קטיף _____ %

העברת השלטון לכוח בין-לאומי _____ %

העברת השלטון לרשות הפלסטינית _____ %

לא ניתן ולא צריך לנסות לתכנן את השלב הבא, ויש להתמקד בלחימה _____ %

אחר: _____ %

התבוננו בעמודת האחוזים הנמוכה ביותר שסימנתם:

- מה דעתכם על הנשים והאנשים המחזיקים בעמדה זו?
- האם אתם מכירים אותם באופן אישי?
- האם יצא לכם לשוחח איתם על הסוגיה הזו פנים אל פנים?
- כיצד לדעתכם נכון לנהל את המחלוקת הזו שבתוך החברה הישראלית?

רלוונטיות:

לצערנו, השסע ההולך ומעמיק בחברה הישראלית בין ימין ושמאל, שמרנים וליברלים, דתיים וחילוניים, אינו נעצר גם בימים המלחמה הקשים. אמנם, ניכרת אחווה ורעות בין חלקים שונים של העם בכל הנוגע לדאגה לחיילינו ולכל צרכיהם של המשפחות שעברו את הנורא מכל בישובי עוטף עזה. ואולם, השיח הקשה שליווה אותנו בשנים האחרונות ממשיך ללוות אותנו גם בעת הזו. התפיסה לפיה – האמת וכל האמת, נמצאת בצד שלי, ואילו הצד השני פועל רק מתוך רוע לב או טיפשות איומה, עודנה קיימת בחלקים רחבים של החברה, והיא משפיעה על השיח ברשתות החברתיות ובאמצעי התקשורת וכדומה.

- האם אתם חשופים לשיח מקוטב כמו זה שתואר בשורות לעיל? **כן / לא**
- האם לדעתכם בעת מלחמה יש להניח את כל המחלוקות בצד ולא לעסוק בהן? **כן / לא**
- האם בסביבתכם אתם מתקיים שיח עם בעלי דעות שונות ומגוונות? **כן / לא**
- האם בעיניכם ישנה השפעה לאמצעי התקשורת על החמרת הקיטוב? **כן / לא**
- האם בעיניכם ישנה השפעה לרשתות החברתיות על החמרת הקיטוב? **כן / לא**

לאור כל התשובות שהשבתם, האם אפשר להגדיר את החברה הישראלית כחברה מקוטבת? **כן / לא**

אל מול השסעים ההולכים ומעמיקים ישנם גם מי שמתייצבים בעת הזו ופועלים כנגד תהליך הקיטוב. הרב בנימין קלמנזון, ראש הישיבה לשעבר של ישיבת עתניאל, יצאה בקריאה נרגשת כזו בעת ההספד שנשא לזכר בנו, אלחנן קלמנזון. אלחנן, המתגורר בעתניאל ושימש במשך השנים האחרונות כרכז הביטחון של הישוב, שמע על המאורעות הקשים שמתחוללים בישובי עוטף עזה, ויחד עם עוד שני בני משפחה יצא מביתו שבהר חברון אל שדות הנגב. יחד עם סיעו לכוחות הביטחון למגר את המחבלים, ולסייע לחלץ משפחות, משפחות מבתיים הנצורים. באחד מן הבתים – נתקל "כוח קלמנזון" כפי שהם כינו את עצמם, במחבל – אשר פגע והרג את אלחנן.

בדברי ההספד ערך הרב קלמנזון חשבון נפש פתוח עם המגזר שלו – הציונות הדתית, וביקש ממנו, כמו מיתר חלקי העם, לחדול מן המחלוקת המרעילה שהרעילה את בארות המים שלנו בשנים האחרונות. הוא קרא לכל המגזרים להפנים ולראות שעל אף המחלוקת, יש לתת כבוד וליגיטימציה לדעותיהם של המחנות השונים, וכי אסור לנו לנסות להגיע למצב בו אנו מכריעים את בעלי המחלוקת שלנו בחברה. וכך אמר:

"אנחנו אנשים רגילים, אבל אולי גבורת משפחתי המדהימה, הגבורה של אלחנן של מנחם ושל איתיאל, תאפשר לי לפנות אל קהילת הציונות הדתית, ואפילו לרבניה

הדגולים והגדולים ממני: האויב קולט את הפירוד והמחלוקות שהיו בינינו, והשלה את עצמו שזה הזמן להכריע אותנו, צו השעה הוא אחדות!

אחדות משמעה גם הבנה שאסור לאף קבוצה בעם להכריע את שאר הקבוצות, אשר בהמשך יתבעו בצדק את עלבונם. אחדות משמעה שגם אם הציונות הדתית, המגזר שלי, קבלה מתחי שנאה ועוינות הרי שגם היא נושאת באחריות. כשמנצחים בבחירות חייבים להתחשב ביתר שאת בזרמים אחרים. יכול להיות שגם הם לא התחשבו בנו. אבל אולי דווקא בגלל זה נצחנו.

אין סתירה, אני רוצה לקוות, ולפנות לציבור הדתי שהמושג "עגלה ריקה" – וכולם יודעים למה המשמעות במושג הזה – לא ישמע יותר במחוזותינו. אין סתירה בין אמונה שלמה בכך שהעגלה שלנו מלאה באוצרות הקדושים ביותר לבין כבוד או לכל הפחות לגיטימציה למטען שנושאת עגלתו של הצד השני.

כשנכנסים למחלוקת, כשנכנסים להתבצרות בעמדות, גם בתוך הציונות הדתית התעצמה המחלוקת האיומה, הדוחה והפסולה בין הקווים השונים, ונדגיש הקווים השונים, והגוונים השונים שבתוך המגזר. ואולי החמאס לא שמע את זה ממש, אבל כנכנסים ל'מוד' של קיטוב אז זה כבר חוצה את הכל. מחלוקת יכולה להפוך לחיידק טורף, חיידק המלבה את כל המחלוקות האפשריות ואת כל היצרים הרעים של שנאת חינום. גם מחלוקת שקיימת בין רבנים, שמכוונים בוודאי ובוודאי לשם שמיים יש חלק כלשהו בעניין".

(הרב בנימין קלמנזון, מתוך דברי ההספד לבנו, אלחנן קלמנזון, שנפל בהגנת הישוב בארי)

ברוח הדברים של הרב בנימין קלמנזון, בחרו באחד מן הפרויקטים הבאים:

- א. קמפיין קשת של פוסטים, תמונות וסרטונים המבטאים את ערך הדיאלוג בין חלקי החברה שלנו, תמיד ובמיוחד בעת הזו.
- ב. פאנל של דוברים ודוברות מקהילת בית הספר המחזיקים בעמדות שונות, אשר יציגו את שבעיניהם נכון לעשות ביום שאחרי המלחמה. (הקפידו לנהל את הפאנל תוך שמירה על ייצוג מאוזן של דוברות ודוברים, וכן שהפאנל כולל השאלות מהקהל יהיו נעימים ומכבדים)